1. Obec: Uh.Hradiště Osada: Sady	2. Okres: Uh.Hradiště	Hodnota 1 1	Zachování	Využití

I.

EVIDENČNÍ LIST NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY

3. Kraj: Jihomoravský

4. Poř. číslo: 3498

5. Název (označení) památky:

archeologická lokalita S a d y

7. Ochranné pásmo:

6. Bližší označení umístění památky:

čtvrť: čp. 274/2, 274/3

ulice (náměstí), popř. místní trať, č. parcely aj.:
trať Dolní Špitálky
279/2, 274/1, 280/2, 283/2

8. Vlastník (správce, trvalý uživatel):

Státní výzkum Moravského muzea Brno

9. Popis památky (včetně sochařské, malířské, popř. i jiné výzdoby):

Čtyři km jv. od Starého Města v polní trati Dolní Špitálky se na ostrohu rozkládá archeologická lokalita z 9.století - sídliště neagrálního charakteru. V letech 1959 - 1961 byla zde doc.Hrubým prozkoumána horní část ostrohu, kde byl odkryt dvorec, hrnčířská pec, kamenická dílna a studna. Bohaté pohřebiště na vrcholu ostrohu má uprostřed složitý komplex církevních staveb s baptisteriem. Hlavní chrámový prostor, orientovaný od západu k východu, je základovou příčkou rozdělen na dvě téměř stejné dlouhé části. Východní vybíhá v pravoúhlé kněžiště, kdežto západní je uzavřena odsazenou polokruhovinou apsidou. Podélnou východní loď člení dvě rovnoběžné podezdívky sloupů nebo pilířů v jakési trojlodí. Včleněním širší příční lodi před kněžiště přiřadila se tato část kostela k typu transeptových trojlodních basilik s půdorysnou disposicí rovnoramenného kříže. Západní část chrámu sloužila jako předsíň - nartex, určená pro věřící, připravující se ke křtu (katechumeny). K jihu a severu je otevřena dvěma protilehlými vchody, rozčleněna základovou příčkou asi 3m dlouhou, předsunutou před apsidou. Nelze přesně rozhodnout, zda stavební celek představuje dvojchorový chrám, či zda prostor byl v západní apsidě, přilehlý k nartexu, určen pro zvláštní úkony např. jako baptisterium. Severní část stavebního komplexu je

10. Časové, slohové a autorské určení:

9.století

11. Památkové movité zařízení:

St 25 - 2642-66

12. Zhodnocení památky a zdůvodnění ochrany:

areál prvořadého významu pro dějiny Velké Moravy se základy basiliky (?), snad z poloviny 9.století

15. Odkaz na literaturu:

V.Hrubý: Staré Město, Velkomoravský Velehrad, M A, XIV

13. Stav zachování památky a příp. návrhy opatření:

negativy zdiva narušeny povětrnostními vlivy, je nutno provést konservaci v terénu a rekonstrukci

16. Odkaz na fotografickou dokumentaci:

ident.snímek - neg.čís.: 62408

viz sbírka příloh

14. Dřívější i současný způsob využití a příp. návrhy opatření:

17. Odkaz na měřickou a jinou dokumentaci:

E 2 3498

viz sbírka příloh

20. Poznámky, záznamy změn a doplňků:

18. Evidenční list zpracoval (jméno, datum, podpis):

Krystýnková - 21.11.1968

za správnost opisu: Krystýnková

19. Záznam doplňkových listů:

a,

1. Obec:	2. Okres:	Hodnota	Zachování	Využití	
Uh.Hradiště osada: Sady	Uh.Hradiště				I.

Doplňkový list nemovité kulturní památky

3. Kraj: Jihomoravský

4. Poř. číslo: 3498 a

Název (označení) památky (osada, čp., trať apod.):

archeologická lokalita S a d y

orientovaná a běží paralelně s transeptovým chrámem, od něhož je oddělen malou místností sakristie a předsíní. Jedná se patrně o pohřební kapli 7m dlouhou, která byla na východě zakončena polokruhovou apsidou. I tento velkomoravský kompléx byl budován z lomového kamene na maltu a byl ve funkci v 9.století. Lze na něm pozorovat stavební etapy, takže byl budován postupně. Kostel byl zničen při zániku Velké Moravy na počátku 10.století.